

גידולי המספוא בשנת

במאמר קודם נסקרו הגידולים החורפיים וכעת הגיעה שעתם של גידולי הקיץ. תוצאות 2004 מצביעות על המשך הקטנת היקפם של תחמיצי הקיץ

דגני קיץ למספוא

ביקוש מצד הרפתנים המלווה ברצון לייעול ולחיסכון במים, הביאו להגדלה ניכרת בשטחי הסורגום והקטנה בשטחי התירס למספוא. נמשכת המגמה הכללית של ייצור יותר תחמיצי חורף זולים והקטנת שטחי גידולי הקיץ למספוא.

הרצון לחסוך במים יוצר לעיתים מצבים, בהם לחשקים יש עודפי מים מושבים. במים אלה מגדלים גידולי מספוא לשחת בעלי איכות ירודה, דוגמת סורגום, פנסילריה וכדומה

הרצון לחסוך במים יוצר לעיתים מצבים, בהם למשקים יש עודפי מים מושבים. במים אלה מגדלים גידולי מספוא לשחת בעלי איכות ירודה, דוגמת סורגום, פנסילריה וכדומה. במילים אחרות: תחילה חוסכים במים, משתמשים בהם בהמשך בצורה לא מושכלת, וגורמים בכך לירידת מחירי התוצרת של הגד"ש.

גידולי קיץ למספוא

יבול גידולי המספוא הקיציים מהווה כשליש מכמות

התחמיצים השנתית.

- הבעיות המרכזיות אתן התמודדו בשנים האחרונות היו:
1. העלאת היבול הנקצר ואיכותו.
 2. ניצול יעיל של המים העומדים לרשותנו, בעיקר מים שוליים.
 3. התאמת גידולי הקיץ למחזורי גידול שונים, במסגרת גידולי השדה.
 4. שימוש בגידולי מספוא, ככלי לשיפור איכות הסביבה.

תירס למספוא

מבחיני זני התירס למספוא נערכים ב-5 אתרים שונים בארץ, בתנאי גידול שונים. תנאים שונים אלו באים לביטוי הן במועדי הזריעה והן בכרבים השונים, כולל דו-גידול, בהתאם למאפיינים המקובלים באזור. תוצאות המבחנים בשנים האחרונות הביאו למספר המלצות לגידול זני תירס וסורגום למספוא:

1. זני תירס חדשים בעלי פוטנציאל יבול גבוה, 9,220, 8460 ואורופסה, החליפו זנים ותיקים. בניסויים בשנתיים האחרונות, אותרו זנים חדשים העשויים להחליף את הזנים המסחריים המגודלים היום.
2. אותרו זני תירס בעלי כושר צימוח טוב בזריעות מוקדמות, בעת שטמפ' הקרקע נמוכה יחסית.

תירס לתחמיץ מעלה גלבוני

2004 - חלק ב', גידולי קיץ

אפרים צוקרמן - שה"ם, המחלקה למספוא

מסחרי זון נוסף SUPPER SILE-20 נמצא בתהליכי רישוי. כניסת זנים חדשים נוספים מתעכבת מכיוון שטרם נפתרו בעיות אגרו-טכניות הקשורות בזנים אלה ובעיקר בעיית הרביצה במכלואי ה-BMR. במקביל לבחינת הזנים נגבש המלצות לגידול סורגום בתנאי גידול שונים. נבדקים ממשקי השקיה, בחינת צפיפות הצמחים בשדה, תוך בחינת ההתאמה לתנאי הגידול וממשקי הקציר. שאלות בלתי פתורות הקשורות לאיכות ההזנה של זני הסורגום מחייבות בחינה ועליהן ננסה לענות בשנים הבאות.

קציר סורגום בכביש הסרגל

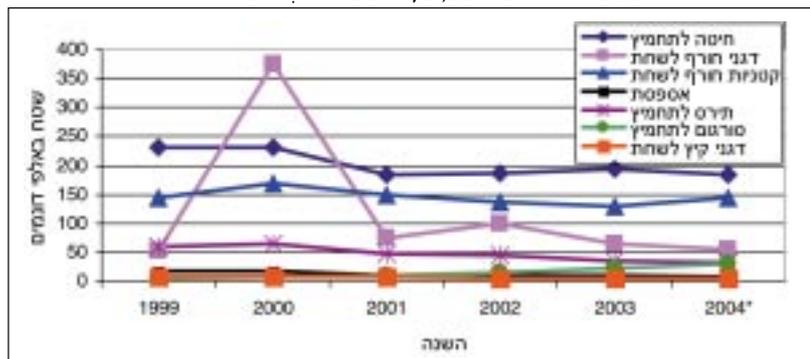
סיכום

מבט ארוך טווח על היקף גידולי המספוא והיבול הנאסף ב-5 השנים האחרונות וכן בשנה הנוכחית ניתן באיורים המצורפים. עלייה דרמטית בגודל השטחים של השחתות החורפיות, העידה על שנת בצורת קשה. בשנה שכזו היבולים הנאספים בד"כ נמוכים ולכן הקפיצה בגודל השטחים אינה משתקפת בהכרח גם בכמות היבול הנאסף, דוגמה לכך, שנת 2000.

חשוב לציין שלוש מגמות חשובות:

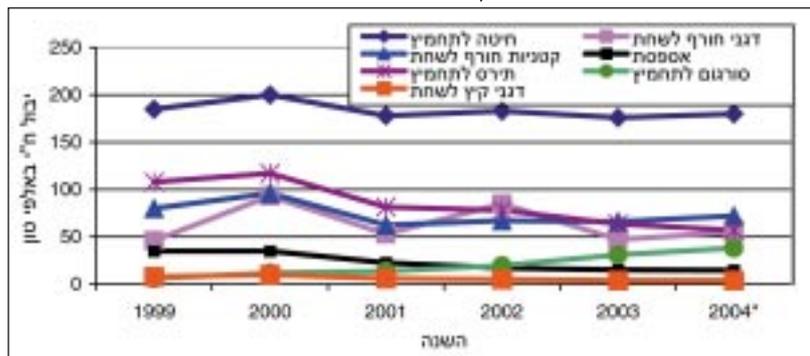
1. עלייה קטנה אבל מתמשכת בחלקם של תחמיצי החורף בהשוואה לתחמיצי הקיץ.
2. עלייה בחלקו של הסורגום, במסגרת תחמיצי הקיץ ובמקביל ירידה בהיקף שטחי התירס.
3. ירידה מתמשכת בהיקף גידול האספסת. ■

איור 1. גודל שטחי המספוא לגידולים שונים, בין השנים 1999-2004*

* שנת 2004, הערכה.

איור 2. שינויים בכמות המספוא הגס בין השנים 1999-2004*

* שנת 2004, הערכה.

סורגום

הודות למאמץ משותף של המחקר וההדרכה הפך הסורגום לגידול מספוא חשוב, המתחרה בהצלחה בגידול תירס לתחמיץ: באזורים בהם ניתן לנצל את מי הגשמים שנאגרו בקרקע בחורף, או במקומות בהם כמות המים העומדת לרשות החקלאים נמוכה. כמו כן, ניצול הגידול לשני קצירים במקומות ובמועדי הזריעה בהם הדבר ניתן.

מבחינת הסורגום נערכו בשנת 2004 ב-3 אתרים, בהם נבחנו זני סורגום ומכלואים חדשים, כולל מכלואים בעלי הגן BMR, הנחשבים למכלואים בעלי איכות הזנה טובה לבקר. עד עתה מומלץ זון הוותיק FS-5 לגידול

3. גובשו המלצות לזריעת זני תירס והשקייתם במים שוליים, כגון: מים מליחים ובעיקר מי קולחים, תוך ניצול חומרי ההזנה שבהם לצורכי גידול התירס.
4. נמצאו זנים בעלי עמידות טובה יחסית למחלות קרקע שונות.

סיכום:

כתוצאה ממבחני הזנים והחלפת זנים ישנים בחדשים, קיימת מגמה של עלייה ביבולי התירס למספוא בממוצע של 2% לשנה. המשך המבחנים יאפשר המשך המגמה של עליית היבול והתאמת הזנים לתנאי גידול שונים.